

Tarla Hazırlığı

Tarla hazırlığında amaç; ön bitki artıklarını toprağa karıştırmak, yabancı otları yok etmek, iyi bir tohum yatağı hazırlamak, çimlenme, çıkış ve büyüme için uygun rutubet, havalanma ve sıcaklığı sağlamaktır.

Tarladaki ön mahsül kaldırıldıktan sonra 20-25 cm derinlikte pullukla sürülür. Sürümün 2-3 yılda bir derin yapılması faydalıdır. Eğer kış öncesinde tarla otları varsa kültüvator (kazayağı) ile toprak işlenir. İlkbaharda toprak tava geldiğinde kültüvator ve tırmıkla işlenerek tarla ekime hazır hale getirilir.

Ekim Nöbeti

Ayçiçeği 3-4 yıldan önce aynı tarlaya ekilmemelidir. Çünkü hem verim azalır, hem de hastalıklar çoğalır. Çapa bitkilerinden sonra iyi verim verir. Buğday için de iyi bir ön bitkidir. Özellikle şekerpancarı tarımı yapılan yerlerde ayçiçeğinin ekim nöbetine girmesi verimin artmasında çok etkili olmaktadır.

Şekerpancarı-Ayçiçeği- Hububat-Yem Bitkisi; Patates-Hububat-Ayçiçeği-Baklagil veya Baklagil-Ayçiçeği-Hububat-Şekerpancarı gibi bir ekim nöbeti tavsiye edilebilir.

Ekim

İyi bir çimlenme ve çıkış için toprak ısı en az 8-10°C olmalıdır. Bölgemizde ekim için Nisan ayı uygundur. Ekimde sıra arası 70 cm, sıra üzeri 35 cm olmalıdır. En iyisi mibzerle ekimdir. Pulluk çizgisine elle ekim de yapılabilir. Mibzerle ekimde dekara 500 g tohum yeterli olmaktadır.

Bakım İşleri

Ayçiçeği bir çapa bitkisidir. 3 defa çapa yapmak lazımdır. Birinci çapa, bitki 4-5 yapraklı olunca (10-15 cm boylanınca) sıra üzeri 35 cm olacak şekilde yapılır (Tekleme). İkinci çapa, bitki diz boyu olunca (35-45 cm boylanınca) sıra aralarını kabartma ve boğaz doldurma için yapılır. Üçüncü çapa ise ayçiçeği çiçeklenmeye başlayınca yapılır. Çapa yapılırken kök ve yaprakların kesilmemesine dikkat edilmelidir.

Gübreleme

Ayçiçeğinde arzulanan yüksek verim, yeterli ve dengeli gübreleme ile gerçekleştirilebilir. Bu nedenle üreticilerin topraklarını tahlil ettirmeleri, tahlil sonucuna göre gübre kullanmaları daha faydalıdır. Tek yönlü azotlu gübre dane tutmasını azaltır. Çiftlik gübresi de aynı

şekilde etki yapar. Kompoze gübreler verilebilir. Azotlu gübrenin yarısı ekimle, diğer yarısı kuru şartlarda ilk çapadan önce, sulu şartlarda ise ilk sulamadan önce sıra arasına verilir. Fosforlu ve potasyumlu gübreler ekimle beraber verilmelidir. Gübreler son sürümden önce toprağa serpilir, diskaro ve pullukla gömülürse toprağa karışımı sağlanır. Toprak tahlili yapılmamışsa saf madde olarak dekara ortalama 10-12 kg azot, 7-9 kg fosfor, 4-5 kg potasyum verilebilir.

Sulama

Ayçiçeği genellikle kuru şartlarda yetiştirilmektedir. Yağış miktarı yeterli ve dengeli değilse sulama imkanı olan yerlerde sulama yapılmalıdır. Genellikle verim düşüşü, çiçeklenmeden 20 gün önce ve 20 gün sonrasını içine alan dönemdeki su noksanlığında olmaktadır. Eğer bu döneme kadar önemli su ihtiyacı görülmemişse bu dönemde yapılacak 1-2 sulama ile verimde önemli artış sağlanır. Ancak daha önceki dönemde ihtiyaç görülüyorsa sulama yapılmalıdır. Serpme ekim yapılmışsa salma usulü sulanabilir. Sıraya ekimde karık usulü sulama uygulanır. Tabla ve sap çürüklüğü hastalıkları görülen

yörelerde çiçeklenme başlangıcından sonra sulama yapılmamalıdır.

Hasat-Harman

Yaprakların sararması, kuruması, tablada kenar çiçeklerinin kuruyup dökülmesi, ortadaki tohumların kuruyup normal rengini alması tablanın arkasında sarı-esmer renk meydana gelmesi hasat zamanının işaretidir.

Elle veya biçerdöverle hasat yapılır. Tarlada kalan saplar ayrıca toplanır. Hasat elle yapılmışsa, tablalar 2 gün güneşte kurutulur. Daha sonra tablolara sopa ile vurarak veya birbirine sürterek, yahut harman makinalarında tohumlar ayrılır, selektörlenir, çuvallanır. Depolamada ürün nemi en fazla %8 olmalıdır.

Üretimde Bal Arısının Önemi

Tozlaşma, dolayısıyla tohum bağlama, özellikle bal arıları ile olur. Arıların nektar toplamak için ayçiçeği tablalarındaki gezinmeleri ve ayrı ayrı bitkileri dolaşmaları döllenmeyi sağlar. Bunun için çiçeklenme devresinde ayçiçeği tarlalarına 10 dekara 2 kovan olacak şekilde arı kovanlarının yerleştirilmesi faydalıdır. Böylece ayçiçeği tablalarındaki boş tane oluşumu önlenecektir.

Orobans

Ayçiçeği tarlalarında sorun olan orobans parazit bir bitkidir. Tohumla çoğalır. Orobans tohumları çimlendikten sonra en yakınındaki ayçiçeği kökü ile temasa geçer ve birleşir. Bundan sonra gelişmesi için gerekli olan besin maddelerini ayçiçeğinden alır. Bu nedenle verimde önemli düşümlere yol açabilir. Orobansla mücadelede en etkili yol dayanıklı çeşitlerin ekilmesidir. Orobans görülen tarlada orobans bitkilerini çiçeklenmeden önce tarladan söküp atmak yoğunluğunu azaltabilir.

Adres	: Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	: 0 362 231 37 00
Fax	: 0 362 233 21 63
e-mail	: samsuncey@yahoo.com
web	: www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Ayçiçeği Yetiştiriciliği

Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi

No: T/2

2005